

Проблеми концептуалізації сучасного характеру політики

Наталія Амельченко,
кандидат філософських наук,
завідуюча кафедрою політології
Національного університету
„Києво-Могилянська академія”

Шерман О. М. Політичний стереотип: місце у політичному процесі та технології формування засобами масової інформації. — Львів: Сполом, 2008. — 228 с.

В умовах розвитку сучасних масових електронних засобів комунікації змінюється характер самої політики, яка вже виходить за межі модерних політичних рухів та інститутів і не вписується у модерні, ліберально-марксистські за змістом, категорії „боротьби за владу”, де влада постає у формі держави та інших політичних інститутів, і не вичерпується й відомими запозиченими термінами „policy”, „politics” та „polity”, які на різні лади витлумачуються в українському політологічному дискурсі. Актуальність рецензованої праці в теоретико-методологічному аспекті полягає в ґрунтовній концептуалізації сучасного характеру політики, її нових форм і засобів, серед яких важливе місце посідає стереотип і технології стереотипізації уявлень про політику, що виникають завдяки масовим комунікаціям. Ці комунікації не є просто новими засобами трансляції політичної інформації — вони формують „гіперреальність” (Ж. Бодріяр) політичного, яка замінює реальні політичні процеси. Тому сучасні ЗМІ, насамперед — телебачення, одержали монополію на вироблення легітимного сприйняття та інтерпретацію політики й політиків в сучасному суспільстві.

Науковою новизною праці О. Шерман є поєднання філософського, соціологічного, соціально-психологічного підходів до визначення сутності стереотипів і процесів їх формування, що свідчить про досить високу теоретико-методологічну цінність цієї наукової розвідки. Внаслідок такого синтезу різних підходів авторові вдалося вийти на якісно новий рівень узагальнення сучасних наукових досліджень проблеми стереотипізації свідомості та науково обґрунтувати цілком самостійні визначення стереотипу, його структури, видів і технологій формування.

Практичний аспект актуальності праці полягає у виробленні як методів інтерпретації (герменевтики) стереотипів сучасної масової свідомості українського суспільства, так і критики та їх деконструкції.

Для розуміння сучасного вироблення стереотипів автор залучає знання з теорії та історії комунікації, розглядає особливості сучасних комунікативних практик формування стереотипів. Найбільш ґрунтовно, із залученням сучасних досліджень характеру масових комунікацій, О. Шерман аналізує телебачення та Інтернет, їх жанрову стилістику і технології впливу на масову свідомість, поєднання вербальних та візуальних засобів формування й трансляції стереотипів, фреймінг тощо, які набагато посилюють можливості відтворення і повторення, а отже й стереотипізації певної думки чи образу. Всі ці технології і методи, як аргументовано доводить автор дослідження, дозволяють мас-медіа структурувати реальність у формі спрощених уявлень і суджень про політичні події, суб'єкти, рішення, значущість та інтерпретація яких задаються самими ЗМІ.

В якості побажань для подальшої розробки теми хотілося б вказати на необхідність більш чіткого проведення межових ліній між такими формами і засобами сучасної політики, як образ, символ, міф, міфологема та ідеологія й ідеологема.

Монографія є самостійним науковим дослідженням, результати якого можуть бути використані у подальшому вивченні сучасних форм політики та політичної комунікації. Матеріали монографії доцільно використовувати в якості навчальної літератури для викладання відповідних курсів у вищих навчальних закладах для студентів за спеціальностями політологія, соціологія, культурологія, психологія.